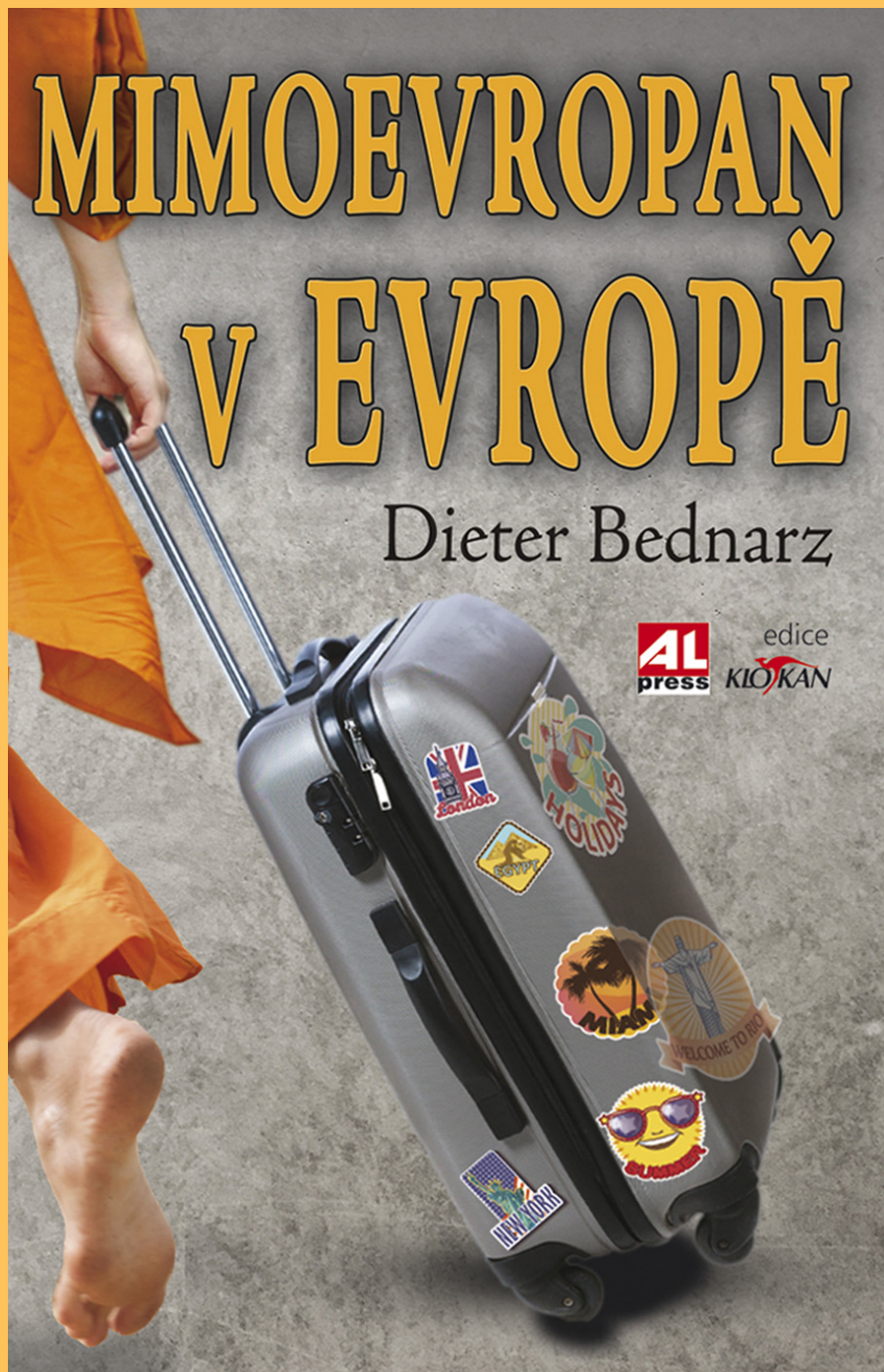

MIMOEVROPAN V EVROPĚ

Dieter Bednarz

AL
press

edice
KIOKAN

MIMOEVROPAN V EVROPĚ

Dieter Bednarz

edice
KLOKAN

Copyright © 2017 Knaers Verlag
An imprint of Verlagsgruppe
Droemer Knaers GmbH&Co.KG
Translation © Jesika Schaft, 2018
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z německého originálu SCHWER ERLEUCHTET
přeložila Jesika Schaft
Redakční úprava Slávka Poberová
Grafická úprava obálky Tomáš Řízek
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokán, 2018
shop@alpress.cz
Vydání první

978-80-7543-710-5

Ctihodnému

Kosgoda Siri Sudhamma Thera (1936–2016).

Pro Fanny, Lilly, Rosu a Esther.

Díky vám tuším, co Buddha mnil karmou.

kapitola 1

„Nádhera,“ řekl Ctihodný mnich Siri. Opatrně natáhl levou ruku, zatímco pravou držel ošuntělý kožený kufr, který mu půjčila Anandova matka. Dvě, tři, pět sněhových vloček. Snášely se mu do otevřené dlaně. Na jeho tmavé kůži, do níž věk vryl hluboké životní linie, krystaly působily ještě běleji, čistěji, nevinněji.

Mnich postavil kufr na zem a natáhl k noční obloze obě ruce jako misku. Jako by ty vločky byly určeny jemu, snášely se mu do dlaní a třpytily se ve světle pouliční lampy před velkým, starým domem ve Smrkové ulici číslo 7.

„To je velká radost,“ řekl Ctihodný a velkýma očima, zářivýma jako Indický oceán před jeho chrámem u Balapitiye, si krystaly prohlížel. Obrátil se k řidiči taxíku, který vystoupil z vozu, zatáhl si zip zelené péřovky až ke krku a v uctivém odstupu svého prazvláštního zákazníka pozoroval. Taxikář byl hubený, vlastně spíš vyzáblý muž, jehož třídní vous poněkud odváděl pozornost od hlubokých vrásek kolem nosu a úst, jež by mu jinak daly trochu zahořklý výraz.

„Bílá stvoření,“ řekl mnich a s roztaženými rukama poskakoval sněhem. Vločko, bílá vločko, pomyslel si, a pak si na tu básničku vzpomněl.

„Vločko, bílá sukničko,
kdy už budeš sněžit?
Bydlíš v mráčku,
který je daleko, daleko.“

Takhle přece zněla první sloka staré dětské písničky, kterou ho učil jeho chrámový bratr Kandako. Od té doby už uplynulo víc než půl století. Ale nyní, v osmasedmdesáti le-

tech se on, Siri, skutečně setkává s bílými sukničkami, vidí, jak padají z nebe, cítí sníh na kůži, ba dokonce ho může i ochutnat.

„Chi, chi,“ smál se mnich vysokým hlasem. Následovalo hluboké: „Cha, cha!“ Znělo to tak srdečně a uvolněně, jakoby dětsky naivně.

Navzdory vši buddhistické vyrovnanosti bylo sněžení pro Ctihodného tak kromobyčejným zážitkem, že vůbec necítil zimu, ze které mu bosé nohy už pomalu modraly. Dosud měl gumové žabky, ve kterých vyrazil ze svého chrámu, aby se po třetí či po čtvrté ve svém životě vydal na cestu do hlavního města Kolomba. A aby poprvé opustil svou vlast Srí Lanku.

Ctihodný pochopitelně věděl, že únor je v Německu zimní měsíc, a že pouhé žabky nohy před mrazem neochrání. Proto pro něj matka jeho žáka Anandy někde ve vesnici opatřila pár kotníčkových bot a spolu se silnou oranžovou šálou mu je zabalila do kufru. Jenže když mnich Siri dorazil do Hamburku, zjistil najisto, co už tušil: Boty mu byly malé. Při nejlepším vůli dar Anandovy matky prostě nemohl odmítnout. Zahanbit jiné lidi, tak to učil své přívržence Buddha, se nepatří.

Při pasové kontrole si Ctihodný ovšem dopřál maličkou výjimku.

„No copak to tady máme?“ optal se policista svého kolegy a přitom si mnicha prohlížel od hlavy k patě.

„Opravdického nudistu!“ posmíval se druhý.

„Přesně tak,“ přikývl první. „Určitě nás tu všechny osvíti.“

Snad jsem měl ten posměch snést mlčky, říkal si Ctihodný potom. Nicméně byl toho názoru, že si ten muž zaslouží malou lekci v úctě k cizím lidem. Navíc se nemohl dočkat, až konečně zase bude moci promluvit německy.

„Nejde o to být Osvícen. Jde o Probuzení. Aktivně, nikoli pasivně,“ vysvětlil a před pány úředníky se poklonil.

„Vy... Vy...,“ koktal policista a zrudnul.

„...vy umíte německy?“ dodal druhý, pro změnu pobledlý.

„Proč ne?“ opáčil mnich.

Zrudlý úředník tu otázku nevnímal, jen nervózně poposedával. „Nezlobte se, já to nemyslel zle,“ zamumlal a vrátil mnichovi pas.

„Já vám děkuji ve jménu trojitého klenotu, Buddhy, dhammy a sanghy,“ řekl mnich s rukama sepjatýma před srdcem a otočil se pryč. Úředník za ním ještě volal: „Promiňte!“ Ten druhý zdrceně mlčel.

Buddha mi to drobné poučení snad odpustí, pomyslel si mnich. Sledoval cedule s nápisem *Východ*.

Vzal si z pásu svůj malý kufřík a pokračoval spolu s ostatními cestujícími do příletové haly. Tam chvíli nejistě postával, až ho oslovil nějaký taxikář v zelené péřové bundě: „You need pomoc? Help?“

„Mnohokrát vám děkuji, já to zvládnu,“ řekl mnich.

„Vy mluvíte německy?“ zeptal se řidič, jemuž se především ulevilo, než že by se divil.

„Obdivuji německou řeč,“ odpověděl mnich a před cizím mužem se poklonil.

Takový působivý hlas, řekl si řidič. Silný a klidný, ale současně tak mladý a jasný, že se vůbec nehodí k jeho věku. Odhadl mnicha na šedesát. „Stojím tamhle naproti,“ řekl muž v zelené bundě. „Povezu vás zadarmiko.“

Poslední slovo Ctihodný neznal, pochopil však, jak to taxikář myslí. Zjevně to znamená něco jako bez peněz, pomyslel si a rozhodl se, že si ten výraz musí zapamatovat.

„Kampak má pan mnich namířeno?“ zeptal se šofér, vzal Ctihodnému z ruky kufr a doprovodil ho k východu, kde zavazadlo naložil do auta a hosta usadil.

„Do Smrkové ulice číslo sedm, milý pane.“

„No tak jdeme na to,“ řekl řidič, nastartoval a zařadil se do letištního provozu. Koutkem oka pozoroval, jak si mnich stáhl okénko a vystrčil ruku ven.

Předním oknem vzhlédl k nebi. Začalo sněžit. Tiše vzdychl: „No potěš.“ Noční směna za nového sněhu, to mu zrovna chybělo. Zapnul stěrače a natukal adresu do navigace.

„Je dost zima,“ poznamenal k pasažérovi a pokývl k otevřenému oknu.

„Odpusťte,“ řekl Ctihodný, zavřel okénko a s úsměvem se opřel do sedadla. Měl ze sněhu radost. A měl radost, že nastoupil právě do tohoto taxíku. Dal tak řidiči příležitost udělat dobrý skutek. To je pro jeho cestu pěkný začátek.

„Jsme tu,“ řekl šofér a zabočil do uličky s upravenou starší zástavbou. Chtěl mnichovi otevřít dveře, ale ten sám překvapivě pružně vyskočil ven a radoval se ze sněhu.

Vlastně z auta vystoupil jen proto, aby se sám se svým neobvyklým zákazníkem rozloučil. Místo toho však cizince fascinovaně pozoroval. Jeho tvář se proměnila v jeden široký úsměv. Měl velké a zářivě bílé zuby, a jak byl radostně rozzářený, nebylo ani vidět, že mezi nimi má po stranách mezery.

Taxikář teď také vzhlédl k nočnímu nebi a rozpřáhl ruce, aby padající vločky objal. Oba chytali krystaly a znovu je foukali do noci. I on se najednou rozzářil, dal se do smíchu, a cítil neznámou, hlubokou radost – ze sněhových vloček. Nejprve se s nimi pohupoval, pak začal dělat drobné krůčky. Pak začal i on s vločkami tančit. Zarazil se teprve, když do ulice vjela dodávka s pizzou a oba je oslnily její reflektory.

„Tak já už zase musím,“ řekl poněkud rozpačitě, pokývl hlavou a nasedl do vozu.

Otočil klíčkem, ještě jednou se podíval do zpětného zrcátka a zavrťel hlavou. Mnich tam pořád stál ve sněhu před číslem sedm jako velká oranžová skvrna, blíž do ulice než na chodníku, na nohou žabky, chytal vločky, pozoroval je a foukal zpátky do noci.

Taxík se pomalu rozjížděl. Přední sklo už měl zase zasněžené, takže řidič musel zapnout stěrače. Jak začaly vločky stírat, zarazil se.

Bílá stvoření.

Otřepal se. Copak mu najednou přišlo vloček líto? Šlápl na plyn, jako by chtěl té myšlence ujet.

kapitola 2

„Ted' ne.“ Maya jemně odstrčila Danielovu ruku. „Každou chvíli zazvoní.“

„No a co?“ Daniel ji láskyplně políbil na krk. „Vždyť nemusíme otevírat.“

Otočila se na stranu. „Prosím tě.“ Pod záminkou, že se natahuje pro sklenici vína, se mu vymanila z objetí, mrkla na něj a vstala.

Šla k otevřeným posuvným dveřím a dlouze se podívala na prostřený stůl v obýváku. Sklenice, talíře, přibory, svíčky, dokonce i damaškové ubrousky vytáhl ze šuplíku. Z reproduktorů zněl Robbie Williams, kterého považoval za „uchňachňaného“. Tím víc si cenila, že jí stáhl jeho nejnovější písničky. Udělal to pro ni.

Vrátila se k němu. Daniel si na gauči mezitím udělal pohodlí a natáhl si nohy pod stolek.

„Vážně, Danny, tos připravil moc pěkně.“ Se smíchem mu připila.

„Měl jsem zase jednu spoustu času,“ zabručel Daniel, čímž jí připomněl, že prve jen taktak unikli hádce.

„Já myslela, žeš své přepracované advokátce odpustil,“ pronesla a zatvářila se jako kající hříšnice.

Musel se snažit dál koukat dotčeně. Miloval Mayino sebevědomí, její ironii, a obdivoval její schopnosti jakožto právničky. Ale když se dnes, v neděli, zase jednou nedokázala odtrhnout od těch svých akt, zlobil se na ni víc a více s každou hodinou, kterou ho nechávala čekat.

Být právničkou přes rodinné právo je, jak mu mnohokrát vysvětlovala, sezonní záležitost. Nejvíc práce je po Vánocích a Novém roce. To se pod stromečkem projeví všechna dramata.

Za tyto víkendové hodiny bývala vděčná. Byla v kanceláři sama a mohla se na akta plně soustředit. Ráda se svými případy probírala, nořila se do nich, hledala rozpory a mezery, kombinovala fakta a paragrafy. Uspokojovalo ji to. Na rozdíl od mnohých kolegů šlo Maye také o klienty. O lidi, kteří hledali radu, kteří ji potřebovali. Byla šťastná, když mohla opravdu pomoci.

„Ty moje malá samaritánko,“ říkával jí Daniel, když měl zase jednou pocit, že jí je nějaký případ důležitější než on. Když se cítil obzvlášť odstrčený a mizerně naladěný, protože ho něco rozčililo v televizi, vyčítal jí navíc přílišnou ctižádost, pro kterou zapomínala na všechno kolem sebe. I na něho.

Teprve smska *Víno se už skoro vypařilo* bez pusy, bez pozdravu, ji dnes večer vytrhla od akt, kterými se zabývala poslední hodiny. Lidi jako tenhle Wulf, o kterého tu šlo, byli důvodem, proč se Maya specializovala na rodinné právo a trestním právem se snažila zabývat co nejméně. Jenže Wulf byl něco jako dědictví z advokátní praxe jejího otce, takže ten případ brala obzvlášť vážně. Chtěla starému pánovi dokázat, že jeho kancelář převzala právem.

„Já už jdu,“ řekl Daniel, protože se ozvalo zazvonění. Otevřel dveře a pln očekávání vyhlédl na schody. Trochu drsněji než zamýšlel, houkl: „No však už bylo načase.“

Mladý muž v oranžovém turbanu a černým plnovousem až na prsa k němu vyběhl po schodech. Rozzářeně Danielovi strčil pod nos dvě krabice s pizzou, jednu levou, jednu pravou rukou. Účet měl strčený mezi rty.

„Jak se tenhle cirkusový kousek jmenuje u vás v Indii?“ na to Daniel. Jako by se vzápětí zastyděl pro ten posměšný tón, vytáhl z kapsy dvě desetieurové bankovky, řekl: „To nechte,“ a dodávku převzal.

Kurýr pravil: „Namaste,“ hluboce se uklonil a spěchal pryč.

„Ten byl legrační,“ podotkla Maya, která za ním přišla z obývacího. Zavřela dveře.

„Každopádně dostal větší dýško než obvykle,“ na to Daniel. Natěšeně se sklonil ke své pizze.

Maya dolila víno a připili si.

„Na potom,“ řekl Daniel a široce se zubil. Vtom znova zazvonil zvonek. S podrážděným: „No co je zas?“ šel otevřít. Tři schody pod ním stál Ind, který prve přinesl pizzu. Podle všeho neuměl německy, protože divoce gestikuloval směrem dolů.

„You come, please, mister.“

„You crazy?“ opáčil Daniel.

Ten muž spěchal po schodech dolů a pak se zase vrátil.

„I think you have some very special visitor, sir,“ řekl s úsměvem.

Daniel se podíval k domovním dveřím a zvolal: „Miláčku, pojď sem!“ Pak vyšel z bytu. Snažil se to rozdýchat a tvářit se mile.

„Kdo to je?“ chtěla vědět Maya.

„Osvícení,“ odpověděl jí Daniel přes rameno.

Maya vyběhla za ním na schodiště. Oranžová, černá, bílá, stál před ní Ctihodný mnich Siri. Na pravé ruce měl zavěšený červený deštník.

Mnich sejal ruce před srdcem: „Dobrý večer, milá Mayo a milý Danieli. Ve jménu trojitého klenotu, Buddhy, dhammy a sanghy vám přeji všechno dobré.“ Hluboce se poklonil.

„Milý mnichu,“ řekla Maya, „to je ale překvapení.“

Tenhle mnich, u nás, přede dveřmi..., říkal si v duchu Daniel. To je groteskní. Co tu chce? A proč se neozval předem?

Maya do něj drcla, načež se oba synchronně před mnichem uklonili a řekli: „Ayubowan.“ Siri i v přítomí chodby hamburské staré zástavby vyzařoval naprosto jedinečnou důstojnost.

Daniel se vzpomatoval jako první a najel na rutinu, s níž se zdraví neočekávaná návštěva: „Tak přece nejdřív pojďte dál, milý mnichu.“

„Nechcete si odložit?“ vyhrkla Maya. Znejistělo ji, že mnich jen nehybně stál v chodbě.

„Děkuji, rád,“ řekl mnich a podal jí deštník. Po krátkém zaváhání pak odložil i šálu a tlusté vrchní roucho.

„My zrovna večeříme,“ vysvětloval Daniel a zavedl mnicha do jídelny. Nabídl mu židli v čele stolu. „Kdybyste byl řekl, že se na nás přijdete podívat, objednal bych ještě jednu pizzu.“

To je k popukání, pomyslela si Maya. Měla na jazyku trefnou poznámku. Ale mnich se opravdu zasmál. Maya se zdvořile usmívala. Šla do kuchyně připravit mnichovi čaj. Čaj nikdy neškodí.

Daniel se v nečekaných situacích orientoval lépe. Však on jim mnich poví, co ho vede do Hamburku. Teď jde nejprve o to, jak přežít tu první chvíli a rozdělit pizzu.

Maya pak přišla z kuchyně s velkým hrnkem zeleného čaje pro mnicha. Právě včas, než mu Daniel stačil nabídnout pořádný kus její pizzy s parmskou šunkou.

„Promiňte, Ctihodný,“ řekla tak jemně, jak v návalu zlosti dokázala, „Daniel zapomněl, že jsou buddhisté vegetariáni.“

„Ale to je přece jenom šunka,“ namítl Daniel a od Mayi sklídl strohý pohled. Někdy je tak trapný!

„Cha, cha,“ smál se mnich. Měl Danielův humor rád. Tolik se nasmál už na Srí Lance, když ty mladé lidi poznal.

Maya se však dál tvářila vážně.

„Danieli, prosím tě! Snad teď nebudeme před očima buddhistického mnicha jíst mrtvé prase, ne?“ Ještě než dořekla, už s oběma pizzami zmizela v kuchyni.

Taková námaha kvůli malému mnichovi jako já, pomyslel si Ctihodný. Na druhé straně, to přece říkal i sám Buddha, život je, jaký je. Ctihodnému teď jen přišlo líto, že pro Mayinu akčnost a Danielovy poznámky dosud neměl příležitost vysvětlit něco důležitého.

Maya zoufale hledala neloupanou rýži. Mnich ji má rád, nejraději s mangovou pěnou – na to si vzpomínala z doby v Balapitii. Kdyby tak dal předem vědět..., měla bych teď ve spíži neloupanou rýži. Copak tu může nechat mnicha se-

děť jen s hrnkem zeleného čaje? Vždyť musí být unavený, vyčerpaný, hladový. Snad už tu po třech letech bydlí dost dlouho, aby se mohla po rýži pozeptat u sousedů.

V jídelně se mezitím mnich s Danielem zřejmě dobře bavili. Daniel se hostu jistě snažil vysvětlit, že salsiccia není maso, ale jen ostrá uzenina. No tak ať, vzdychla si Maya a potichu za sebou zavřela dveře.

Willerovi, starší pár odnaproti, nás mají opravdu rádi, dodala si odvahy a zazvonila. Ale paní Willerová jen zavrtěla hlavou. Ani pan Möhring z bytu nad nimi nemohl pomoci. Pak to zkusila u nových nájemníků dole vpravo, u Montinerových. Ale tam nebyl nikdo doma. Třeba má mnich rád i brambory, říkala si v duchu a vracela se po schodech nahoru.

„Schází nám něco?“

Jen ne Korbánková, trhla sebou Maya. Jediní nájemníci z celého domu, které neměla ráda, byli Korbánkovi, přízemí dole vlevo. Takhle nikdy nechtějí dopadnout, to si s Danielem kolikrát opakovali. Bezdětní, frustrovaní, nepříjemní.

„Ale nic, všechno v pořádku,“ odpověděla Maya, aniž se otočila.

„Já měla dojem, že jsem zaslechla něco o rejži,“ řekla Korbánková.

Maya měla na jazyku ostrou poznámku o špehování, ale na druhou stranu, hádku teď opravdu nepotřebuje.

„Tu bych měla,“ dodala Korbánková.

Usmívat se, nabádala Maya sama sebe. Vykročila k sousedce a profesionálně zdvořilým tónem řekla: „To byste mi moc pomohla. Máme totiž na návštěvě známého, je to vegetarián, jí jen bio a tak.“

„No jo, když člověk může pomoci mladým nájemníkům...“,“ zavrkala Korbánková a podala jí balení rýže. „Ne-loupaná. Nejzdravější ze všeho.“

Maya zapochybovala, jestli se vyzná v lidech tolik, jak si sama myslela. Vtom se z útrob bytu ozval Korbánek: „Vo co tam jde?“

„Vždyť já už jdu, člověče,“ houkla na něj jeho žena a zase se obrátila k Maye. „Měla bych tu ještě něco. Mám dojem, že to patří tomu vašemu...“, odkašlala si, „tomu vašemu známému. Stálo to na schodech do sklepa.“ Podala Maye odrbaný kufřík.

„Ano, děkuji,“ řekla Maya a kufr vzala. Mnich ho nejspíš odložil, než ho ten Ind s pizzou vytáhl k nim nahoru. Proč prostě nezazvonil?

„Náš dům je váš dům,“ řekl mnichovi tenkrát Daniel na rozloučenou. Maya na to nezapomněla.

Daniel právě také vzpomínal na dovolenou. Vlastně to byla spíš Mayina ájúrvédská kúra. Vzpomínal na velkou laskavost, kterou mu – tedy vlastně Maye – prokázal mnich onou vpravdě jedinečnou svatební ceremonií ve svém chrámu. Jen tak, aby jim udělal radost. Na oplátku byl Daniel velkorysý a daroval chrámu na renovaci pět set eur. Jídlo a pití pro polovinu vesnice byly také na jeho účet. Nikoli, on mnichovi nezůstal nic dlužen. Leda snad teplou večeří. Když to musí být, tedy i bezmasou.

„Kam máte namířeno?“ zeptal se Daniel. Mnich mezitím dopil čaj.

„Přátelé mě pozvali do Hamburku,“ odpověděl mnich, „ale dnes večer jsem jim přišel nevhod...“

„...a tak jste si řekl, že se stavíte u té hodné Mayi a starého dobrého Daniela,“ zazubil se Daniel.

Ctihodný mnich k tomu chtěl něco říct, ale to už stála ve dveřích jídelny Maya a triumfálně pravila: „Rýže potřebuje ještě aspoň půl hodiny. Neloupaná rýže, milý mnichu.“

„Bravo,“ zvolal Daniel a zatleskal.

Pitomče, pomyslela si Maya. „Co kdybys byl tak laskav a připravil postel, Danny?“ pronesla sladce. „Kufr už v pokoji pro hosty má.“

Teď už mnich nechtěl dál mlčet.

„Prosím, milá Mayo, nijak se kvůli mně nenamáhejte. Já jsem jen...“, teď musel dávat pozor, co říká, „...jen projíždím.“

Jenže Maya už se rozhodla Ctihodnému mnichu Sirimu nabídnout pohostinství. Muže, jemuž za tolik vděčí, teď v žádném případě nepošle ven do sněhu! „Náš dům je také váš dům, Ctihodný,“ řekla přátelsky. A po Danielovi vrhla ostrý pohled.

„No i když je to jenom pronájem,“ pokrčil Daniel rameny. „Ale teď už pojdte, milý mnichu, ukážu vám váš pokoj.“ Za ta léta s Mayou se naučil poznat, kdy je lepší vyklidit pole.

kapitola 3

Daniel mnichovi předvedl pěknou velkou místnost, které říkal: „Náš pokoj pro hosty,“ ačkoli psací stůl se šanony a počítačem spíš napovídal, že se tu obvykle pracuje, pokud pokoj nepotřebuje návštěva.

„Je to dobrá matrace,“ řekl Daniel, demonstrativně se posadil na postel a zhoupal se na ní. Než mnich stihl cokoli říct, vytáhl jeho hostitel z prostoru pod postelí čisté povlečení, polštář a deku, všechno pěkně natřepal, sklonil se, ruce sepjaté, popřál mu, ať se dobře vyspí a zavřel za sebou dveře.

To šlo rychle, pomyslel si mnich, byl však vlastně vděčný, že je zase sám. Byl vyčerpaný, měl za sebou téměř dva dny cestování, a také už nebyl nejmladší.

Opatrně položil kufr na postel a otevřel poněkud narezlé zámky. Do kufru se mu vešlo všechno, co kromě oblečení vlastnil. Ten kufr mu obstarala matka jeho chrámového učně Anandy. Měl v něm druhé roucho, sestávající z vrchního a spodního šatu, látkový váček s jehlami a oranžovými nitěmi. Kromě toho si ještě zabalil břitvu a kartáček na zuby. Víc toho mniši vlastnit nesmějí. On také nic dalšího, kromě studené vody, nepotřeboval.

Mnich svůj skrovný majetek položil na psací stůl, na němž pro něj Daniel předtím aspoň zčásti udělal místo. Také vytáhl boty, které mu dala Anandova matka. Byly mu příliš malé. Zvláštní pozornost věnoval velké nádobě s vínem, která vyplňovala většinu kufru. Byl na ní připevněn pás, aby se ta věc dala zavěsit kolem boků. Jeho žebrací mísa. Mnich ji otevřel a vyndal z ní oranžový smotek. Byl to šál, který mu „proti zimě“ dala Anandova matka. Více než na vlastním zdraví mu záleželo na tom, aby v pořádku byla figura Buddhy, kterou měl v šálu zabalenou. V Balapitii měla své místo vedle jeho lůžka, a v cizině ji rozhodně nechtěl postrádat.

Láskyplně se na figurku z dokonale čistého mramoru chvíli díval, pak ji velice opatrně postavil na noční stolek vedle postele. Uklonil se Buddhovi, posadil se do lotosového sedu a recitoval staré verše, v nichž prosil Vznešeného a Probuzeného o shovívavost. Na delší rozmluvu s Buddhou, jaký často vedl v chrámu, byl příliš unavený.

Když měl dojem, že Daniel s Mayou už šli do postele, vykonal svou večerní toaletu a v hostinském pokoji se uložil ke spánku.

Odjakživa výborně spal, stačilo zavřít oči, a už ho obklopila noc. Obvykle. Tohoto prvního večera v Hamburku však byl na jedné straně vyčerpaný, což byl pro něj nový pocit, ale na druhé straně byl příliš rozrušený ze všeho nového, aby našel opravdový klid.

Neměl si přece jen raději promluvit s Buddhou?

Uvažoval, jestli má zase vstát, zapnul lampičku, rozhodl se však pro pečlivou prohlídku deky, jejíž zdobnost ho fascinovala, jakmile sem vstoupil. Tak umělecky vyvedenou deku ještě nikdy neviděl. Zítra se svých mladých přátel zeptá, jak se německy těm znakům mezi dekou a stěnou a kolem lampy na stropě říká. Před dlouhou dobou mu klášterní bratr Kandako vyprávěl, že v Německu je mnoho domů, postavených koncem předminulého nebo začátkem minulého století, především ve velkých a bohatých městech jako Berlín či Ham-

burk, které jsou známé vysokými stropy a těmito – jak to jen nazvat? – ozdobami.

Mnich přemítal, co to zdobení asi představuje. Jsou to hrozny? Nebo to jsou jen ornamenty? Nebo dokonce malé figurky a znaky? Různí obyvatelé ty ozdoby za dlouhá desetiletí mnohokrát přemalovali barvou, takže se pod všemi těmi vrstvami už daly pouze tušit.

Jaký luxus, říkal si mnich, mít nad hlavou tak nádherný strop. Tedy ve srovnání s jeho nočním ložem v Balapitiyi. Jeho lože byla malá, oddělená část haly *dhammy*, haly učení. Po vyučování ve vesnické škole tu s ostatními mnichy probírali s dětmi ze sousedních chatrčí Buddhovo učení.

To bylo před tsunami. Než v roce 2004 školu i halu těžce poškodila ničující vlna.

Obě budovy byly před více než dvěma sty lety postaveny nedaleko pobřeží, aby žáky v horkém létě osvěžoval mořský vítr. Tím byly té monstrózní vlně vydány na milost a nemilost.

Až do povodně měl mnich nad učební halou svůj vlastní pokoj. Teď však v jeho bývalé ložnici a studovně s velkým křeslem, kde tak rád čítal nebo se díval na moře, hnízdili ptáci a v noci tam pobíhaly krysy. Proto od tsunami spalval dole, kde mu soukromí zajišťoval jen tmavý závěs. Ušetřilo ho to však výhledu na stržené zdi a zničená okna.

První pohled ráno a poslední pohled večer platily stropu, podlaze prvního patra, jeho nové střeše. Vlastní střechu voda až na pár trámů strhla. Každé ráno a každý večer se ptával, kdy se ten strop asi proboří. Jestlipak se ta trhлина zase trochu neprodloužila a neprohloubila?

Jenže co mohl dělat? Peníze, které dostal od vlády na odstranění nejhorších škod po povodni, rozdělil ve vesnici. Opravdu potřebuje novou střechu, když ten strop zatím drží? Ne. Potřebují lidé ve vsi, milí lidé jako jeho chrámový učeník Ananda a jeho matka, každou rupii? Ano. Pole nevynášejí dostatečně. A jen příliš málo lidí z jeho vesnice má práci v nedaleké Balapitiyi, která slušně vydělává na turistech.

Však já uvidím, až mi ten strop začne padat na hlavu, utěšoval mnich někdy sám sebe.

„Padá mi strop na hlavu“ – to si mumlal i ve chvíli, kdy zase otevřel oči. Německé rčení. Ráno se podívá, co přesně znamená.

Neměl hodinky. Ve svém chrámu se probouzel tak kolem čtvrté. Otvíral oči a byl osvěžený a činorodý, ale nikoliv ukvapený či neklidný. Vždycky otevřel nejprve levé oko, které zdraví den. Pak je zase zavřel, se spánkem se rozloučil. Otevřel pravé oko, znovu pozdravil den, zase oko zavřel, aby poděkoval nočnímu klidu. Pak otevřel obě oči, aby si připomněl pomíjivost, například trhlinou ve stropě. Kdyby tenkrát 26. prosince před víc než tuctem let, nebyl zrovna v chrámu rozžínat svíčky, vlna by ho strhla. Stejně, jako strhla do smrti pět dalších mnichů, kteří zrovna meditovali v hale *dhammy*, obrácené k pláži. Jakožto poslední mnich v chrámu Ctihodný Siri své bratry spálil a jejich popel nechal odnést větrem nad moře, kam jednoho dne vítr odnese i jeho pozůstatky.

Znovu se teď v hostinském pokoji u Mayi a Daniela zadíval na strop. Odpoutat se je klíčem ke štěstí, pomyslel si. Jedna z hlavních Buddhových zásad, klíč k zotavujícímu spánku.

Dnes se mu však odpoutat nedařilo. Měl tolik nových dojmů: Poprvé v životě nastoupil do letadla, poprvé viděl a cítil sních. Znovu se setkal s oběma mladými lidmi, pro něž v chrámu uspořádal ceremonii.

Dobře si pamatoval na setkání v listopadu před dvěma lety, setkání, které ho dnes večer do Smrkové ulice zavedlo. Toho rána stejně jako každý den po probuzení a pohledu ke stropu otevřel okno, které už vlastně oknem nebylo. Okenní tabulky byly rozbité. Ale pořád tu byl rám i klika na otevření. Vzpomínal si také, že se toho rána nad takovým rozmarem sám musel usmát. Pak šel k velké skříni z třeshňového dřeva stojící naproti pryčně, na které spal. Skříň byla jediným cenným kusem nábytku, který mnich vlastnil. Vlna tsunami skříň sice povalila a ve dveřích rozbila sklo zdo-

bené broušenými lotosovými květy, skříň samotná však zá-
zrakem vydržela.

Naštěstí to přežil téměř bez úhony i její obsah: osmdesát těžkých svazků *Tipitaky*, vázaných v kůži. Ty svazky obsahují veškerou Buddhovu nauku, ale také pravidla, podle nichž se řídí život *bhikkhů*, mnichů. K mnoha osobním rituálům pro Siriho patřilo náhodně otevřít některý ze svazků a meditovat nad obsahem toho místa.

Toho rána připadl na řádky, v nichž Buddha mluví o smrti moudrého Daruciriya. Ano, pomyslel si mnich. Daruciriya to dokázal. Nirvánu. Dal vyvanout vši chtivosti, veškerému egoismu, všemu, co vede ke zklamání. Jestlipak on, mnich Siri, kdy dokáže dojít ve vývoji ducha a duše tak daleko?

Už jen ta otázka mne není hodná, uvažoval. Člověk se jednoho dne buď probudí, nebo se neprobudí. V obou případech se o tom nemá mluvit. A už vůbec se nemá mluvit o Osvícení, jak to dělají všichni ti turisté, kterých bylo za poslední desetiletí čím dál víc. Třikrát se poklonit Buddhově soše a pak čekat na Osvícení – jak typické pro lidi ze Západu. To mu říkal už Ctihodný Kandako. Jeho bývalý bratr tenkrát věděl, o čem mluví. Sám ze Západu pocházel. Na Západě, tak to Kandako před víc než půlstoletím říkal mladému Sirimu, lidé věří, že při „Osvícení“ do nich vejde něco jako „svatý duch“, a oni pak budou v nirváně.

Jako každý den si Ctihodný i dnes, na počátku dne, který změnil život Maye a Danielovi, užíval východu slunce. Přijímal každé nové ráno v hlubokém vděku, že i v osmasedmdesáti letech dosud je tak svěží. Často si říkal, že to musí být láska. Láska ho dělá mladým. Láska k lidem, ke zvířatům, k chrámu, který je mu domovem od chvíle, kdy tam jako šestiletý přišel, držel se za ruku svého otce, a požádal o přijetí.

K malému světu mnicha Siriho patřil také Puntík, poněkud přerostlý varan, dlouhý přes dva metry a nejméně dvacetikilový. Takových údajů si však Ctihodný všímá právě tak málo jako třeba času. Puntíka pojmenoval podle světlých fleků na zádech. Že to byl obzvlášť povedený exemplář se poznalo už

jen podle toho, že si s ním žádné z vesnických dětí netroufalo nijak laškovat. Kluci se měli na pozoru, aby nedostali ránu ocasem, a už vůbec se nechtěli blíže seznámit s jeho drápy. Pro muže ve vesnici byli varani vítanou kořistí, jejich maso se snědlo a kůže prodala. Puntík se však nemusel ničeho bát. Byl pod ochranou Ctihodného. Každé ráno od něj před chrámem dostával velkou mísu čerstvé vody. K tomu poplácání po ploché tlamě. Varan spokojeně párkrát vyplázl dlouhý jazyk a zase se vydal lovit myši a krysy.

Pak tu ještě byla Punčoška, chrámová kočka s bílými tlapkami, které vypadaly jako ponožky. Ačkoli se o revír už tolik let dělila s Puntíkem, nedůvěřovala mu ani v nejmenším.

I toho rána Ctihodný kočce nalil do misky mléko, přestože mu pak chybělo v čaji. Ale když se Punčoška před Sirim svalila na záda, nechala se drbat na bříšku a vrněla, cítil se Ctihodný šťastný a postoupil jí mléko rád.

K dalším rituálům patřilo zapalování svíček v chrámě, meditace a rozmluvy s Buddhou.

Historický Buddha sice už byl nějakých dva a půl tisíce let po smrti, a velká figura s podobou Probuzeného nebyla ničím víc než pěkně pomalovanou sochou. Dialog mnicha a Buddhy by si tu však nikdo neměl představovat jako hlasitý rozhovor sádrové postavy a mužem, který žije sám ve svém chrámu a který už možná nemá všech pět pohromadě. Spíš se dalo říct, že se mnich za ta léta meditace natolik přiblížil poznání pravdy, že ve chvílích rozvahy viděl Buddhu v duchu přímo před sebou a také ho slyšel – tak, jak to Probuzený před svou smrtí předpověděl mnichům pro útěchu: „Kdo spatřuje pravdu v mém učení, patří i na mne.“

Dialogy mnicha Siriho s jeho vnitřním Buddhou často vedly k živým diskusím o učení a o životě.

Po ránu toho dne začal po dialogu s Buddhou jako vždycky svou meditaci *sattipathány*, jíž školil svou bdělost.

„Nadechuji se,“ říkal pomalu, velmi pomalu. „Vydechuji,“ pokračoval ještě pomaleji. Takto odpočítal deset nádechů a výdechů, a pak začal znovu od začátku. Přitom